

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ

Віталіна Фірко, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівний: К. В. Мнишенко, асистент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського(Україна)

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL FUNDAMENTALS OF THE READINESS OF PRESCHOOL CHILDREN TO LEARN TO READ

Vitalina Firko, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Розглядаються ключові аспекти, необхідні для успішного вивчення читання, зокрема розвиток мовлення, підготовка руки та очей до читання. Важливою є також методика розвитку слухового аналізу та звукового сприймання мови, яка становить основу для формування навичок читання у дітей. Аналізуються основні принципи та підходи до підготовки дітей дошкільного віку до навчання читанню з метою забезпечення їхнього успішного старту у навчальному процесі.

Ключові слова: готовність дошкільників, навчання читанню, розвиток мовлення, підготовка руки та очей до читання, слуховий аналіз, звукове сприймання, педагогічні методики, успішний старт у навчанні.

Abstract: The article is devoted to the psychological and pedagogical foundations of preschool children's readiness to learn to read. Key aspects necessary for successful learning to read are considered, including speech development, hand and eye preparation for reading. Also important is the method of developing auditory analysis and sound perception of speech, which forms the basis for the formation of reading skills in children. The main principles and approaches to the preparation of preschool children for learning to read are analyzed in order to ensure their successful start in the educational process.

Key words: readiness of preschoolers, learning to read, speech development, hand and eye preparation for reading, auditory analysis, sound perception, pedagogical methods, successful start in education.

Психолого-педагогічні основи готовності дітей дошкільного віку до навчання читанню мають вирішальне значення у формуванні успішної освітньої траєкторії дитини. Особливу увагу слід звертати на період дошкільного віку, оскільки саме на цій стадії формується фундаментальна база для подальшого успішного навчання. З раннього віку діти починають проявляти певні здібності та інтерес до мовленнєвих процесів, включаючи читання. Важливою складовою успішного оволодіння читанням є розвиток мовлення, розширення словникового запасу, вміння розрізняти звуки та звукові комбінації. Психологічний аспект також важливий – дитина повинна мати достатній рівень розвитку пам'яті, уваги, мислення. Педагогічний процес має спиратися на індивідуальні особливості кожної дитини, враховувати її темпи розвитку та інтереси. Гра, творчість, ігри з мовленнєвим спрямуванням – це ефективні методи, які стимулюють інтерес до читання та сприяють його успішному оволодінню [2, с. 159].

Важливою складовою готовності до навчання читанню є також підтримка з боку батьків. Вони мають створювати сприятливу атмосферу для розвитку мовлення, читання, регулярно читати дитині казки та інші літературні твори, спілкуватися з нею на різні теми.

Розглянемо більш детально основні аспекти психолого-педагогічних засад готовності дітей дошкільного віку до навчання читанню.

– Розвиток мовлення: основою читання є мовленнєва компетентність. Для успішного оволодіння читанням дитина повинна мати розвинену мовленнєву здібність. Важливо сприяти розвитку словникового запасу, розширювати кругозір дитини, розвивати її вміння виражати думки й ідеї.

– Розвиток мислення та уваги: читання вимагає від дитини уваги та концентрації, а також уміння аналізувати і синтезувати інформацію. Тому важливо розвивати у дітей аналітичні та синтетичні здібності, а також вдосконалювати їх увагу та зосередженість.

– Розвиток пам'яті: читання включає в себе процес запам'ятовування символів та їх звуків, а також збереження змісту прочитаного. Тому важливо розвивати у дітей пам'ять, використовуючи різноманітні методики та вправи.

– Стимулювання інтересу до читання: важливо створювати у дітей позитивне ставлення до читання. Це можна зробити за допомогою цікавих історій, казок, загадок, ігор, а також заохочувати самостійне вивчення літератури.

– Врахування індивідуальних особливостей: кожна дитина унікальна, тому важливо враховувати її індивідуальні особливості, темп розвитку, ступінь підготовленості до читання. Індивідуальний підхід дозволяє ефективніше розвивати навички читання.

У психолого-педагогічних засадах готовності дітей дошкільного віку до навчання читанню важливою є не лише структурована методика навчання, але й турботлива увага до психологічних та індивідуальних потреб кожної дитини. Розуміння цих основ допомагає педагогам та батькам ефективно підготувати дітей до подальшого успішного навчання читанню. Такий підхід дозволяє кожній дитині розвиватися відповідно до її індивідуальних потреб і здібностей. Інтеграція різноманітних методів та стратегій навчання, а також урахування психологічних особливостей дітей, сприяє формуванню стійкого інтересу до читання та позитивного ставлення до навчання загалом [1; 5; 6; 7; 8 та ін.].

Важливою складовою процесу готовності дошкільників до читання є інтеграція сучасних технологій. Використання комп'ютерних програм, планшетів, ігрових додатків може зробити навчання читання цікавішим та ефективнішим для дітей, особливо для тих, хто вже відчуває привабливість до цифрових засобів. Крім того, важливо створити в домашньому середовищі атмосферу, що сприяє читацькій активності. Регулярне читання книг, спільне обговорення прочитаного, організація літературних вечорів – це лише деякі з методів, які можуть збагатити читацький досвід дитини та підтримати її інтерес до читання.

Важливою складовою готовності дітей до навчання читанню є стимулювання їхньої творчої уяви та уяви. Читання різноманітних літературних творів сприяє розвитку фантазії та творчого мислення дітей. Педагоги можуть пропонувати дітям завдання на творче переосмислення прочитаного матеріалу, наприклад, написання власних казок або продовження історій [1, с. 72].

Крім того, важливо враховувати індивідуальні особливості кожної дитини при плануванні навчального процесу. Деякі діти можуть виявити особливий інтерес до певних жанрів літератури або видів читання, тому варто стимулювати їх самостійний вибір та дослідження. Необхідно також враховувати різний темп розвитку дітей. Деякі можуть швидко засвоювати навички читання, тоді як іншим потрібен більший час та підтримка. Важливо створити індивідуальний підхід до кожної дитини, дозволяючи їй розвиватися власним темпом та на своєму рівні. Важливо підкреслити роль активного взаємодії з дитиною в цьому процесі. Відкритий діалог, підтримка та заохочення з боку дорослих допомагають зберегти мотивацію та інтерес дитини до читання. Педагоги та батьки мають бути готові відповідати на запитання, обговорювати та аналізувати прочитане разом з дітьми, щоб сприяти їхньому розвитку.

Також важливо звертати увагу на позитивний психологічний клімат в навчальному середовищі. Підтримка, емоційна безпека та відчуття комфорту створюють оптимальні умови для ефективного навчання та розвитку дітей. Дитина повинна відчувати, що її зусилля оцінюються та цінуються, незалежно від результатів [5, с. 79]. Отже, психолого-педагогічні основи готовності дітей дошкільного віку до навчання читанню становлять складний, але важливий процес. Інтеграція різноманітних методів, створення стимулюючого середовища та індивідуальний підхід допомагають забезпечити успішний розвиток читацьких навичок у кожної дитини. Тільки завдяки спільним зусиллям педагогів, батьків та інших дорослих

можна забезпечити оптимальні умови для формування позитивного ставлення до читання та розвитку літературної культури у молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка. Київ: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 102 с.
2. Богуш А.М. Підготовка дітей до школи у вимірі дошкільної зрілості. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 67. С. 158-163.
3. Коваль Т., Комарівська Н., Колеснік К. Український дитячий фольклор (матеріали для вивчення з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку): навчально-методичний посібник. Вінниця: ВДПУ, 2024. 142 с.
4. Колеснік К., Лапшина І. Стимулювання у майбутніх педагогів інтересу до дитячої книги й читання. *Українська дитяча література: здобутки й перспективи розвитку*: збірник статей / упор. Лапшина І.М., Віннічук А.П. Вінниця, 2023. Вип. 5. С. 7-12.
5. Кріпака С.В. Підготовка дитини до школи. *Підготовка дітей до школи як педагогічна проблема: матеріали обласної онлайн-конференції*. Кропивницький: КЗ «КОППО імені Василя Сухомлинського», 2017. С. 75-80.
6. Koval T., Kolesnik K., Grab O. Ukrainian folk song creativity as a means of education of younger school students in the conditions of the new ukrainian school. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. 2023. Vol. 2, № 2. P. 19-24. URL: [ve602.pdf \(marszalek.com.pl\)](https://ve602.pdf(marszalek.com.pl)).
7. Пахальчук Н. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінниц. держ.пед.ун-т імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2008. 20 с.
8. Lazarenko N., Kolomiiets A., Kolesnik K. Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. *Preschool Education: Global Trends*. 2022. №2. P. 123-138. URL: <https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16>.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧЕРЕЗ РЕАЛІЗАЦІЮ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГА

Олександр Цаплюк, асистент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Криворізький державний педагогічний університет (Україна)

ENSURING CONTINUITY IN MULTICULTURAL EDUCATION OF PRESCHOOL AND ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN THROUGH THE IMPLEMENTATION OF THE TEACHER'S CREATIVE POTENTIAL

Oleksandr Tsaplyuk, Assistant Professor of Preschool and Special Education Department
Kryvyi Rih State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкрито особливості забезпечення принципу наступності в полікультурному вихованні між дошкільною та початковою ланками освіти, а також роль в цьому процесі реалізації творчого потенціалу педагога.

Ключові слова: наступність, полікультурне виховання, освітній процес, творчий потенціал педагога.

Abstract. The article examines the specifics of ensuring the principle of continuity in multicultural education between preschool and primary education levels, as well as the role of realizing the creative potential of the educator in this process.

Key words: continuity, multicultural education, educational process, creative potential of the educator.